

Con Rùa Trong Tâm Thức

--- Không Rõ ---

Vượt lên trên tất cả những loài bò sát tầm thường, rùa còn biến thành vị thần giữ yên lành cuộc sống cho mỗi kinh thành từ khi khai thủy...

Ca dao hát rằng:

*Thương thay thân phận con rùa,
Lên đình đội hạc xuống chùa đội bia.*

Văn Miếu Quốc Tử Giám Hà Nội còn 82 tấm bia tiến sĩ, hầu hết đều đứng bền vững trên lưng những con rùa đá đã mấy ngàn năm. Có con vỡ mai, có con sứt đầu nhưng rùa vẫn "trơ gan cùng tuế nguyệt", mà có khi chúng thả hồn theo nhau xuống bơi lội trong làn nước óng ánh giếng Thiên Quang. Trong bái đường hai con hạc với đôi chân cao ngẩng, khẳng khiu cũng do hai con rùa bền bỉ bộ mai như nửa vòm trời úp sấp nâng đỡ, dù màu thời gian đã có lúc loang lổ cả vàng son.

Các con vật quý linh thiêng xưa nay là "Tứ linh" gồm: Long, Ly, Quy, Phượng. Con rồng ai chẳng biết là khí thể đế vương, là dòng giống dân tộc Việt Nam. Con Kỳ Lân chỉ xuất hiện khi đại thái bình. Con Rùa đứng thứ ba, trên cả chim Phượng Hoàng - loại chim múa hay hát khéo như mỹ nữ.

Câu chuyện tình bi thảm mấy ngàn năm về pho tượng cụt đầu ngậm ngùi rêu phong. Người con gái ấy quá chung tình mà ngây thơ, quá hiền hậu mà đại dột đã bị cha chặt đầu một cách oan nghiệt trên bãi biển, ngậm hờn nghìn thuở không tan trong những viên ngọc trai mờ mịt. Mỵ Châu ơi cũng tại cái móng Rùa Thần của Kim Quy đó. Thần Rùa giúp người xây thành, rồi chính cái móng Rùa cũng gây ra tai họa lửa cháy, thành tan và thiên tình sử bi thiết còn rung lên như sợi dây đàn nức nở trong tâm hồn bao kiếp người sau còn thương cảm.

Con rùa hiền lành chậm chạp, suốt đời không hề có ý hại ai mà phải mang thân ra gánh vác sứ mệnh nặng nề những hạc, những bia. Đôi khi rùa được vào tranh thì đó là con rùa mang trên lưng ổng

quyển, hộp sắc Vua ban, thanh gươm với cuốn thơ cổ điển trang nghiêm đầy tri thức trong tiêu đề trên đầu trang từ điển, cạnh bông hoa sen, áng mây, cánh cò bay thanh gươm giữ nước...

Thanh gươm yêu nước Việt Nam đã gắn liền với Rùa vàng vừa là truyền thuyết vừa có thực. Người hào trưởng đất Lam Sơn khi còn hàn vi quăng chài lưới bắt được thanh gươm báu mà đứng lên khởi nghĩa đuổi giặc thù. Mười năm nằm gai nếm mật, đất nước độc lập hoà bình, Lê Lợi lên làm vua. Khi thuyền rồng của vua dạo trên hồ Lục Thủy, Rùa vàng nổi lên, nhà vua lấy thanh gươm trả lại thì Rùa đớp lấy gươm mà lặn mất. Từ đó, Thăng Long, Đông Đô, Hà Nội mới có sự tích hồ Hoàn Kiếm (hồ Trá Gươm). Hồ Hoàn Kiếm hôm nay, từng ngọn sóng vẫn dạt dào như trái tim phập phồng bất tử của một dân tộc vừa quật cường anh dũng, vừa lãng mạn đầy chất thi ca, vừa có những truyền thuyết đầy hào khí.

Mùa thu, những tàng cây xanh được nhuộm vàng mật ong, ta đi quanh hồ, ta thở không khí của cỏ tích rồi chợt phải dừng chân chen vai vòng đứng, vòng ngồi vì ngoài kia, long lanh óng ánh, con rùa nào nhấp nhô cái đầu, chút mai cùng hiện tại. Rùa ấy có là hậu duệ của rùa thiêng tiền kiếp, hiện lên nhắc nhở đời này đừng quên những ngày đau thương và hào hùng, đừng quên tâm thức mà phá hồng nước non này bằng những đồng tiền...

Con rùa không như con bò trong Ấn Độ giáo, con rắn trong Kinh thánh... con rùa chỉ sống trong hồn người như nhang khói trong đình làng, bành bạc hương hoa trong chùa chiền mùa xuân chuông khánh...

Nhà khoa học bảo rằng thế giới còn mấy trăm loài rùa, thứ còn thứ mất. Trong đó có rùa biển, rùa núi, rùa đất... rùa nước ngọt to nhỏ khác nhau, mai cứng mai mềm. Có loài chân có móng, có loài chân biến thành mái chèo để tiện đường bơi lội thung thăng. Người ta cũng đã chứng kiến có con rùa cạn, mai gồ lên, đem kê vào chân bộ ghế ngựa mấy tháng trời, không ăn không uống, rùa vẫn sông ve vẩy cái đuôi, chỉ có khí hạo thiêng đất trời cho rùa thở, cho thấm qua tấm mai tấm yếu để rùa thi sức kiên trì. Mai rùa, một chòm cầu cong bền như vũ trụ, trong đó từng chứa bao bí mật của mỗi con người và bao triều đại, nếu không, sao con rùa phương Đông chết đi rồi mà chiếc mai rùa được mang ra làm quẻ bói, người xưa gọi là Qui bốc. Con người phải mấy mớ mấy nghìn năm nữa mới tìm ra chữ viết, nhưng mai rùa đã mang sẵn số mệnh, nó mách bảo cái không nhìn thấy được. Đời thường, không phải lúc nào ta cũng gặp được con rùa vừa bò vừa khoan thai như một nhà hiền triết đang suy ngẫm cử túc ngoắc cái đầu, lúc lim dim như hỏi bên phải, hỏi bên trái về cuộc sống đầy gian truân khó hiểu này.

Ngoài biển có con Vích mai hơi bẹt, ba anh lính trẻ đứng trên mai mà nó cứ bò thoải mái như không. Con đòi mỗi lớp lính 13 chiếc vẩy thành quạt thanh lược cho cung phi, vua chúa... Trên núi đá có con rùa nhỏ hơn, mai vòng lên như ngọn núi ẩn hồn vào đáy. Họ hàng nó còn có con Giải, Ba Ba...

Trong tâm thức con người, với đức tính hiền từ, khoan dung, cần mẫn, tự tại, con rùa có thể sánh được với con Hạc tuổi tác như thần tiên. Rùa đã vượt lên trên tất cả những loài bò sát tầm thường, trong đó có cả những con - người - bò - sát... nên rùa còn biến thành vị thần giữ yên lành cuộc sống cho mỗi kinh thành từ khi khai thủy.

Có thể một hôm nào thư thái, ta tản bộ rồi rẽ vào ngôi đền tĩnh mịch rêu phong dưới hàng cây muỗm già cổ thụ. Đó là đền Quán Thánh, thờ đức Huyền Thiên Chấn Võ, vị thần trấn giữ phía Bắc kinh thành. Ta được chiêm bái pho tượng thần đồ sộ, tay đang bắt quỷ, tay chống thanh gươm có rắn quấn quanh trên lưng rùa... mà chợt thấy lòng mình bằng lăng cùng thời gian tâm linh, như vừa thấy ngọn lửa lò đúc đồng phân phát dưới bàn tay tài hoa của người thợ cả Trùm Trọng còn ngồi toạ thiền lặng giữa am ngoài bóng rợp kia.

Không hiểu những con Rùa đội Hạc, đội bia trong bao nhiêu ngôi đình làng, chùa thôn... có bao giờ thấy sức nặng của sứ mệnh đè lên vai mình? Con Hạc còn có lúc cất cánh vút trời xanh. Tấm bia còn có lúc vang lên câu chữ trong hơi thở người tìm đọc. Còn con Rùa? Nó lặng im, cái lặng im ấy lan toả khắp các gian đình, gian chùa đầy ắp thời gian và tâm thức.

Con Rùa vàng Hồ Gươm là tiêu bản bày trong tủ kính đền Ngọc Sơn dài hơn hai thước, nặng mấy trăm cân tây từng làm ngạc nhiên nhiều thế hệ, như chính nó mang hình ảnh lưu giữ của nhiều thế hệ từ lúc hồ Lục Thủy được mang tên hồ Trạ Kiếm.

Con rùa không còn bình thường giản dị, nó đã đội vòng hào quang huyền thoại, đã trở thành tâm thức, tâm linh, nó là giọt nước cuối cùng để cốc nước hồn ta gặp nó là tràn đầy suy ngẫm.